

Havlíčková, Margita

Mezi sochou, divadlem a hudbou

Theatralia. 2026, vol. 29, iss. 1, Supplementum, pp. 37-38

ISBN 978-80-280-0843-7 (print); ISBN 978-80-280-0844-4 (online ; pdf)
ISSN 1803-845X (print); ISSN 2336-4548 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/TY2026-S-5>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.83902>

License: [CC BY-NC-ND 4.0 International](#)

Access Date: 16. 04. 2026

Version: 20260410

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Mezi sochou, divadlem a hudbou (1988)

Margita Havlíčková

Všichni ti, kteří přišli v pondělí 29. listopadu večer do Lidového domu na Musilově ulici v Brně, měli možnost zúčastnit se kulturní akce v našich podmínkách přinejmenším netradiční. Nezvyklost pořadu spočívala ve způsobu propojení hudby, divadla a výtvarní akce v duchu nejnovějších vývojových proudů současného umění. V nich se navazuje na klasickou výrazovost dadaistické hravosti, zároveň je zde však patrný i velmi zřetelný posun směrem k hlubšímu pojetí skutečnosti – totiž co nejpevnějšímu uchopení smyslu existence uměleckého díla a vzájemnému vztahu tvůrce a díla.

Večer v Lidovém domě byl premiérou rockové skupiny Dunaj se zpěvákem Jiřím Kolšovským. Kromě koncertu, který byl hlavním bodem programu, vystoupili zde ještě členové Ochotnického kroužku s krátkým scénickým žertíkem v dadaistickém duchu a dále dva mladí brněnští výtvarníci Vladimír Kokolis a Tomáš Ruller. Ponechme tentokrát stranou hodnocení výkonů většiny účinkujících včetně skupiny Dunaj. Věnujme svoji pozornost předváděným akcím Tomáše Rullera, neboť máme zato, že především v nich se spojily všechny umělecké druhy, ten večer na Musilově zastoupené. Tomáš Ruller je absolventem pražské Akademie výtvarných umění a je znám u nás i v zahraničí jako důsledný realizátor performancí, výtvarných akcí, v nichž materiálem uměleckého díla se stává zpravidla tělo samotného tvůrce. Performance je v podstatě sochařstvím gesta a prostoru, je plasticitou na hranici mezi sochou a živým gestem herce. V performanci nejde ani o tradiční výtvarnou instalaci, ani např. o pantomimické představení, jak by se mohlo na první pohled zdát. S těmito prvky (v Rullerově vystoupení v Lidovém domě navíc umocněnými sugestivní a šokující hudbou Dunaje) pracuje se jen jako s dílčími momenty komplexnější struktury, která sjednocuje všechny použité výrazové prostředky v jeden celek. Performance, předváděná Rullerem, měla nade vše pochybnost svůj vlastní hluboký, pozitivně provokující a probouzející smysl, který neomylně publikum zasáhl. Ruller, celý v černém, jako první účinkující přivítal ve svém zahajovacím projevu všechny přítomné a poté, s maximálně možnou stručností, nastínil na tabuli svůj teoretický výklad tvůrčího aktu. Vše, co následovalo, totiž vlastní „projevení projevu“, bylo Rullerem povýšeno na potvrzení vyčtených axiomat, a to nezvyklým způsobem mimoverbální, avšak tím působivější komunikace,

spálení papíru s textem přednášky („plamenná řeč“), zobání mechanické slepičky jako moment přítomnosti dětských her, připnutí nicotného šperku jako poukázání na fetiš, následující „slavnostní“ otevření láhve šampaňského barvy krve a přelitá sklenka, neboť poměr láhve neodpovídal poměru sklenky. Následovala umělcova póza pro fotografy, zdůrazněná nezvyklým tvarem brýlí, a závěrečné pití šampaňského, plnými doušky a zahlcující, protože tentokrát byla v nepoměru ke sklence otevřená Rullerova ústa, která nestačila přijmout záplavu vína v proudu tekoucího po tvářích, hrdle i šatech. Rullerem předvedená (nikoliv přednesená) přednáška ve svém základním pojetí navázala nejen na dadaistické výstupy (ostatně jako již zmínění herci Ochotnického kroužku), ale především známé „přednášky“ konceptualisty Josepha Beyuse, nedávno zemřelého klasika německého neodadaismu. Ruller se znovu vrátil na scénu v druhé, hlavní polovině večera, aby pokračoval v akcích souběžně s koncertem Dunaje. Destrukce pseudokonkrétní skutečnosti byla demonstrována konzumací obrovské kupy hmoty, připomínající huspeninu. Ve stejném okamžiku, kdy byl Ruller na jevišti zahlčován touto třaslavou nedefinovatelnou hmotou, byly smysly publika zahlčovány ohlašující hudbou Dunaje, jako by se jednalo o jakousi „graviditu smyslů“ – pokus o potření prázdnoty superprázdnou, v níž se ohlušená a zahlcená bytost sama mění ve vibrující citlivou strunu. Vyvrcholením pak bylo vlastnoruční pomalování Rullerovy tváře a těla, malba tváří na sklo a rozbití skla čistým úderem karate. Na scéně zůstal umělec, sám sebou přetvořený v živou plastiku a, povýšen na bílý sokl, všemi smysly vlastního těla prožívající nadčasový zážitek autentického poznání uměleckého díla.

Performance Tomáše Rullera, předvedená v rámci koncertu Dunaje, stala se důsledným atakem na každé pasivní konzumování bezproblémové kultury, která nás ohrožuje na každém kroku. Naproti tomu pokroková kultura vždy podstupovala, jak známo, zkoušku opravdovosti a ryzosti v úrovni experimentu, narušujícího pohodlnost a zabydlenost tradičních estetických měřítek.

Pravděpodobně nepublikováno. Přepis pochází ze strojopisu uloženého v osobní pozůstalosti MH. Na prvním listu strojopisu je tužkou dopsáno: „Nepublikováno – Rovnost odmítla“. Nedatováno, pravděpodobný rok vzniku 1988.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-NC-ND 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.